

รัฐศาสตร์ในวรรณกรรมท้องถิ่น

ผศ.ประกอบ มีโคตรทอง^๑

บทนำ

บทความเรื่องนี้ผู้เขียนได้ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นหลายเรื่องแต่ไม่สะดุดใจเท่ากับวรรณกรรมเรื่องขุนบรม(ขุนบรม) ซึ่งเป็นทั้งวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ ให้ทั้งแง่คิดทางด้านความเชื่อเห็นอิทธิพลของความเชื่อท้องถิ่นเกี่ยวกับพระยาแถน(พระอินทร์)ให้กำเนิดมนุษย์ รับผิดชอบดูแลความสุขความทุกข์ของมนุษย์ผสมผสานกับคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับพระเจ้า ๕ พระองค์ในเรื่องแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับการปกครองไพร่ฟ้าประชาชน ตลอดทั้งการตั้งกฎระเบียบขึ้นเพื่อไม่ให้คนในสังคมสมัยนั้นละเมิดข้อห้ามต่าง ๆ เพื่อไม่ให้แย่งชิงอำนาจกันรักและเคารพกันตามอาวุโสคือน้องต้องเคารพพี่ตามวิถีของคนในสมัยนั้น วรรณกรรมเรื่องนี้ยังสอนให้เห็นความเชื่อมต่อระหว่างมนุษย์กับเทวดาจะตัดขาดกันไม่ได้ วิธีการอบรมของคนโบราณสอนให้คนขยันขันแข็ง พึ่งพาตนเองได้และคิดตั้งตนเองได้ เห็นได้จากเนื้อเรื่องขุนบรมสั่งสอนให้ลูกทั้ง๗ แยกย้ายกันไปตั้งเมืองใหม่โดยขุนบรมเป็นผู้แบ่งปันให้มีอาณาเขตที่แน่นอน ไม่ให้แย่งชิงเมืองกันตัดต่อสัมพันธ์ไมตรีกัน ปกครองบ้านเมืองโดยทศพิธราชธรรม วรรณกรรมเรื่องจึงมีหลักสูตรที่ควรศึกษา ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจความหมายของรัฐศาสตร์ก่อนและวรรณกรรมท้องถิ่นก่อน

ความหมายของคำว่ารัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ (Social Science) เป็นวิชาที่มุ่งศึกษาถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม โดยศึกษาทฤษฎี กฎเกณฑ์ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม เช่น พฤติกรรมทางการเมือง รูปแบบการปกครอง การมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน เป็นต้น รัฐศาสตร์ คือวิชาที่ว่าความรู้เรื่องรัฐหรือประเทศ อันรวมไปถึงการศึกษาเรื่องรูปแบบประเทศ รูปแบบการปกครอง รูปแบบรัฐบาล การใช้อำนาจของรัฐบาล ความสัมพันธ์ระหว่าง

ประเทศ อำนาจอธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมือง อำนาจตุลาการ รัฐสภา การบริหารงานภาครัฐ กฎหมายเบื้องต้นที่ประชาชนควรรู้อันเป็นที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติต่าง ๆ การเลือกตั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยภาพรวมก็คือ การศึกษาว่า ประเทศนั้น ๆ ดำเนินกิจการบริหารประเทศได้อย่างไร โดยใคร มีองค์ประกอบใดบ้างที่ทำให้ประเทศนั้นดำรงฐานะอยู่ได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีอธิปไตยเป็นของตนเอง จากความหมายดังกล่าว รัฐศาสตร์จึงมีความ

^๑ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

เกี่ยวข้องกับสังคมศาสตร์ทุกสาขาวิชาอย่างแยกไม่ออก การที่เราจะศึกษาวิชารัฐศาสตร์จำเป็นต้องกำจำกัดขอบเขต โดยวิชารัฐศาสตร์จะมุ่งเน้นศึกษาเป็นพิเศษใน ๓ หัวข้อ คือ

๑. รัฐ (State)
๒. สถาบันการเมือง (Political Institutions)
๓. ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy)

๑. รัฐ (State) เป็นหัวใจของวิชารัฐศาสตร์ เราจำเป็นต้องศึกษาว่า รัฐคืออะไร ความหมายและองค์ประกอบของรัฐ กำเนิดของรัฐ และวิวัฒนาการของรัฐ และแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐ

๒. สถาบันทางการเมือง (Political Institutions) หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการปกครองและดำเนินกิจการต่างๆ ของรัฐทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งอาจจะก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายของรัฐ หรืออาจก่อตั้งขึ้นโดยการร่วมมือกันของเอกชน หรือตามประเพณีก็ได้ สถาบันทางการเมืองมี สภาผู้แทนราษฎร คณะรัฐบาล พรรคการเมือง เป็นต้น

๓. ปรัชญาทางการเมือง (Political Philosophy) คือ ความคิดความเชื่อของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในยุคใดยุคหนึ่ง อันเป็นรากฐานของระบบการเมืองที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมและความต้องการของตน หมายความว่ารวมถึงอุดมการณ์หรือเป้าหมายที่จะเป็นแรงผลักดันในมนุษย์ปฏิบัติการณ์ต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นๆ

เช่น ผู้บริหารประเทศไทยมีปรัชญาทางการเมืองที่มุ่งในทางพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมและทางกลีกรรม กับปรารถนาให้ประชาชาติมีการกินดีอยู่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุประสงค์ (Objective or Ends) แต่การที่จะปฏิบัติ (Means) นั้นอาจจะใช้ระบบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ซึ่งก็เป็นวิถีทางที่อาจจะนำมาถึงจุดมุ่งหมายนั้นๆ ก็ได้

Rodee, Aderson และ Chriatal อธิบายว่า วิชารัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันมากกว่าความสนใจที่จะศึกษาเรื่องราวในอดีต ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าวิชานี้มีลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความเคลื่อนไหว (Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ และ ๒ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวในสาขาต่าง ๆ ของวิชารัฐศาสตร์เพิ่มมากขึ้น (อานนท์ อภิภากรมณ. ๒๕๒๘)

รัฐศาสตร์ (Political Science) มาจากภาษาเยอรมันคือ Staatswissenchaft ซึ่งแปลว่า “ศาสตร์แห่งรัฐ” (ค.ศ. ๑๘-๑๙) หรือ ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา Staat แปลว่า รัฐ Swissenchaft หมายถึง “วิทยาการ” (ดร.จิรโชค วีระสัย และคณะ. ๒๕๓๕)

รัฐศาสตร์ (Government) มาจากภาษากรีก “Kybernates” แปลว่า “ผู้ถือหางเสือเรือ” เปรียบเทียบว่า รัฐ และ เรือ และมีวลี “รัฐนาวา” (Ship of State) (จิรโชค วีระสัย และคณะ. ๒๕๓๕)

Aristotle and his concept of Political Thought รัฐศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยองค์กรของรัฐ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมสิ่งที่ดีให้กับประชาชน ให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ และปัจเจกชน (Suresh Chandra Pant.๑๙๙๕)

รัฐศาสตร์ (Political Science) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย แต่อธิบายรวม ๆ คือเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวกับการควบคุม (Control) เกี่ยวกับอิทธิพล (Influence) เกี่ยวกับอำนาจ (Power) หรือสิทธิอำนาจ (Authority) โดยเฉพาะในระดับที่เกี่ยวข้องกับรัฐ

เป็นวิชาทางการเมืองหรือศาสตร์ว่าด้วยอำนาจ มุ่งศึกษาองค์การที่มีอำนาจปกครองรัฐหนึ่งและการแข่งขันกันมีอำนาจในรัฐ วิชา รัฐศาสตร์มีขอบเขตกว้างมาก มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์อื่น ๆ อีกหลายสาขาวิชา เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ สถิติ จริยศาสตร์ ปรัชญา เป็นต้น

ความหมายของวรรณกรรมท้องถิ่น

วรรณกรรมท้องถิ่น หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดในกลุ่มคนใด กลุ่มคนหนึ่ง มาเป็นเวลานาน ผู้เล่าหรือผู้เขียนเป็นคนในท้องถิ่นถ่ายทอดให้แก่คนในท้องถิ่นเดียวกับตนโดยการบอกเล่าหรือเขียนบันทึกไว้

วรรณกรรมท้องถิ่นแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ประเภทไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์หรือประเภทมุขปาฐะ เป็นวรรณกรรม ปากเปล่า จะถ่ายทอดโดยการบอก หรือการเล่า หรือการร้อง ได้แก่ บทกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย ภาษิต สำนวน โวหาร คากล่าวในพิธีกรรมต่าง ๆ และตัวบทที่ท่องจำในการแสดง เพลงพื้นบ้าน

๒. ประเภทเขียนเป็นลายลักษณ์ ได้แก่ นิทาน คำกลอน บันทึกทางประวัติศาสตร์ ในท้องถิ่น และตาราความรู้ต่าง ๆ

วรรณกรรมท้องถิ่นทั้ง ๔ ภาค มีลักษณะดังนี้

๑. ใช้ภาษาถิ่นและตัวอักษรท้องถิ่น แต่เดิมวัดเป็นศูนย์กลางของการศึกษา ในท้องถิ่น วรรณกรรมท้องถิ่นในยุคที่ใช้ระบบการคัดลอกด้วยมือใช้ตัวอักษรของถิ่นในการบันทึกตัวอักษรที่ใช้บันทึกในแต่ละภาคมีความต่างกัน และมีประวัติเก่าแก่เช่นเดียวกับอักษรที่เราใช้อยู่ปัจจุบัน

๒. ใช้รูปแบบคำประพันธ์ท้องถิ่น วรรณกรรมท้องถิ่นทั้ง ๔ ภาค ส่วนใหญ่เป็นร้อยกรองมากกว่าร้อยแก้ว คำประพันธ์ที่ใช้เรียงร้อยถ้อยคำเข้าด้วยกัน มีลีลาคล้องกับสำเนียงภาษาท้องถิ่นและเอื้อต่อการออกเสียงเป็นทำนอง รูปแบบคำประพันธ์ที่ใช้แต่งวรรณกรรมจึงแตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละภาค

๓. ใช้รูปแบบการประพันธ์คล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวทางศาสนา ได้แก่ นิทานชาดกและวรรณกรรมคำสอน วรรณกรรมส่วนใหญ่มุ่งสอนจริยธรรมแก่สังคม โดยยึดหลัก

ธรรมทางพุทธศาสนาควบคู่ไปกับการให้ความ
บันเทิง

๔. วรรณกรรมนิทานนิยายแบบนิยาย
ชีวิตเป็นวรรณกรรมที่ชาวท้องถิ่นนิยมมาก
นอกจากอ่านหรือเล่าสู่กันฟังแล้ว ยังนำไปแสดง
ในรูปแบบของละครพื้นบ้าน วรรณกรรม ชนิดนี้
จำลองชีวิตครอบครัวที่อาจจะเกิดขึ้นกับใครก็ได้
มีหลายรส มีทั้งรัก โศก ตัดพ้อต่อว่า และสอน
คติธรรม

๕. รายละเอียดในวรรณกรรมสะท้อน
วัฒนธรรมท้องถิ่น รายละเอียดวรรณกรรม เช่น
ฉากภูมิประเทศ ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณี
ค่านิยมต่าง ๆ จะสะท้อนวัฒนธรรมของ
ท้องถิ่น นั้น ๆ

วรรณกรรมท้องถิ่นมีคุณค่ามากมายสรุป
ได้ดังนี้

๑. ด้านจริยศาสตร์ มีคุณค่าต่อจิตใจ
มีคติเตือนใจและสอนให้เป็นคนดี

๒. ด้านสุนทรียศาสตร์ มีคุณค่าต่อ
ความไพเราะ ความงามของภาษา ถ้อยคำ สีสมา
ท่วงทำนองของบทเพลง และบทกวี

๓. ด้านศาสนา เป็นสื่อถ่ายทอดคำสอน
และปรัชญาทางศาสนา เผยแพร่สู่ประชาชน ได้
กว้างขวาง ทำให้ประชาชนมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ
และได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต

๔. ด้านการศึกษา ให้ประชาชนได้ฟัง
หรืออ่าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์

๕. ด้านภาษา เป็นสื่อให้ภาษาท้องถิ่น
ดำรงอยู่ ซึ่งควรแก่การอนุรักษ์และสืบทอด

๖. ด้านสังคม ปลุกฝังการช่วยเหลือกัน
การผูกมิตร การมีมนุษยสัมพันธ์ และพึ่งพาอาศัย
กัน

๗. ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
ได้ความรู้เกี่ยวกับตำนาน ชื่อสถานที่ ใน
ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ
ให้ผู้ที่ศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา และ
รายละเอียด

๘. ด้านประโยชน์ใช้สอย โดยการนำ
วรรณกรรมท้องถิ่นไปใช้ เช่น นำบทกล่อมเด็ก
ไปใช้กล่อมเด็ก นำเพลงพื้นบ้านไปใช้ประกอบการ
แสดง หรือการนำตำรารักษาโรค ไปใช้ประกอบ
อาชีพ

สรุป วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นวรรณกรรม
ที่ถ่ายทอดในกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งมาเป็นเวลา
นาน มีทั้งที่เขียนเป็นลายลักษณ์ เช่น นิทาน
ตำราและบันทึก และมีทั้งที่ไม่ได้เขียนเป็น
ลายลักษณ์ หรือมุขปาฐะ ใช้การพูด การบอก การเล่า
หรือการร้องสืบทอดกันมา เช่น เพลงพื้นบ้าน
และบทกล่อมเด็ก เป็นต้น วรรณกรรมท้องถิ่นมี
คุณค่าต่อชีวิตความเป็นอยู่ ได้ความรู้ ได้ข้อคิด
ในการดำรงชีวิต ให้ข้อคิด ข้อเตือนใจตลอดจน
สามารถนำความรู้จากการได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้
ประกอบ อาชีพได้

ความเป็นมาและเรื่องย่อเรื่องขุนบรม

วรรณกรรมนิทานเรื่องขุนบรม เป็น
หนังสือประวัติศาสตร์ฉบับดั้งเดิมของลาว หนังสือ
พงศาวดารลาวทุกฉบับทั้งที่เป็นภาษาฝรั่งเศส
ภาษาไทย หรือภาษาลาวล้วนแต่นำมาจากหนังสือ

ขุนบรมทั้งสิ้น แต่มีหลายฉบับดังที่ท่านสิลา
วีระวงศ์ ให้คำชี้แจงไว้ในหนังสือนิทานตำนาน
ขุนบรม ฉบับภาษาลาวว่ามีไม่น้อยกว่า ๕ ฉบับ
ดังนี้

ฉบับที่ ๑ แต่งในสมัยของพระเจ้าวิษณุราช
เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๒๖ ผู้แต่งคือพระมหาเทพ
หลวงกับพระมหามงกุศลสถิตอยู่วัดวิษณุมหาวิหาร
พร้อมด้วยพระเจ้าวิษณุราชและเสนาข้าราชการ
ดังข้อความตอนท้ายของหนังสือนิทานขุนบรม
ผูกรุ่นว่า

“ตำนานขุนบรมอันนี้ พระมหาเทพหลวง
เจ้าอันเป็นธรรมเสนาเจ้าตนที่อยู่วัดวิษณุทั้ง
มหามงกุศลสถิตเจ้า ตนเป็นธรรมเสนาตนน้องทั้ง
เจ้าแผ่นดินและเสนาทั้งหลายพร้อมกันทำไว้ให้
เป็นไปตราบเท่า ๕,๐๐๐ วัสสา” ฉบับนี้มีข้อความ
จบลงเพียงสมัยพระเจ้าวิษณุราชเท่านั้น

ฉบับที่ ๒ แต่งในสมัยของพระยาแสน
สุนทรเป็นเจ้าแผ่นดิน ในนครเวียงจันทน์ รุ่นหลัง
พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชสวรรคตแล้ว ประมาณ
พ.ศ. ๒๑๑๐ ผู้แต่งคือ พระอริยวงโส เนื้อหาฉบับ
นี้จบลงที่สมัยพระยาแสนสุนทร ดังมีข้อความ
ตอนท้ายของหนังสือผูกรุ่นว่า

“ทั้งหลายจึงให้พระยาแสนรักษาเมืองได้
๑ ปี พระยาแสนจะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน พระยาจัน
คัดค้าน พระยาแสนจึงฆ่าพระยาจันแล้วก็
เป็นเจ้าแผ่นดินเสียเอง หนังสือขุนบรมราชาธิราช
เจ้าผู้มีบุญได้เขียนไว้สืบ ๆ กันมาหลายชั่วคน
ตั้งแต่นี้ไปนักปราชญ์ทั้งหลายที่ประสงค์จะเพิ่ม
เติมให้พิสดารก็เพิ่มได้ตามที่รู้เห็น แผ่นดินนี้ไม่มี
ตำนาน ให้เสริมต่อได้ตามสบาย”

ข้อความที่ว่าแผ่นดินนี้ไม่มีตำนาน ให้
เสริมต่อได้ตามสบาย แสดงว่าเป็นสมัยพระยา
แสนสุนทรนั่นเอง แต่พระอริยวงโสผู้แต่งไม่กล้า
พูดความเป็นไปของบ้านเมืองในสมัยนั้นได้ เพราะ
ยังเป็นปัจจุบันอยู่ ทั้งกลัวจะเป็นการผิดพระราช
อาญาด้วย จึงได้กล่าวไว้เช่นนั้น

ฉบับที่ ๓ มีข้อความจบในสมัยพระยา
หม่อมแก้วขึ้นเสวยราชสมบัติ เมื่อ (จุลศักราช
๙๘๙) พ.ศ.๒๑๗๐ ไม่ทราบชื่อผู้แต่งว่าเป็นใคร

ฉบับที่ ๔ แต่งในสมัยพระเจ้าไชยองค์เว้
(พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชที่ ๒) ระหว่าง พ.ศ.
๒๒๔๘-๒๒๕๑ ไม่ทราบชื่อผู้แต่ง อาจจะเป็น
เพี้ยศรีสุทธาธินาลังการ ผู้รักษาพระบางก็ได้
เพราะมีข้อความในตอนท้ายว่า “ศักราชได้ ๖๗ ตัว
(จ.ศ.๑๐๖๗) วันเพ็ญเดือน ๓ วันพุธ เวลาก่อนเที่ยง
สัพพัญญูพระบางเจ้าเสด็จจากวิษณุมหาสถานไป
เข้าเรือท่าเมืองจันทบุรีเดือน ๔ แรม ๔ ค่ำ วัน
อังคารเวลาเที่ยงวัน อารานาให้ไปสู่วัดป่าสัก
หลวง ศักราช ๗๐ (จ.ศ.๑๐๗๐) เดือน ๙ ขึ้น ๔ ค่ำ
วันเสาร์ยามกองงาย มือกัดเข้าพระเกศาธาตุเจ้า
เสด็จมาเมตตา เพี้ยศรีสุทธาธินาลังการผิวเม็ย
อยู่ในโถงเป้งอันเอาไปไว้บนหัวนอนที่รักษาพระ
บางอยู่วัดสักหลวง...”

เพี้ยศรีสุทธาจึงเอาถวายพระไชยเชษฐา
ธรรมิกราชาธิราชเจ้า พระองค์สักการะแล้วให้
นำคืนมาไว้ที่พระบางแล้วรับบริจาคทองคำได้ ๘
บาท นาก ๑ เบี้ย ดีเป็นรูปพระเจดีย์ใส่พระเกศา
ธาตุไว้กับพระบางเจ้านั่นแล”

ฉบับที่ ๕ มีข้อความจบลงในสมัยพระเจ้า
มันธาตุราช นครหลวงพระบาง อันเป็นสมัย

อาณาจักรลาวทั้ง ๓ เสียให้แก่ประเทศไทยแล้ว ผู้แต่งคือหัวพันเมืองบุงรณั แต่่งที่ท่าเมืองเพชรไชย (พิชัย) เมื่อจุลศักราชได้ ๑๘ ตัว (จ.ศ. ๑๒๑๘) พ.ศ. ๒๓๙๙ ดังข้อความตอนท้ายผูกนี้ว่า

“ศักราชได้ ๑๘ ตัว ปีเม็งได้ เดือนยี่ ออกใหม่ขึ้น ๒ ค่ำ หัวพันเมืองบุงรณัริจนาในท่าเมืองเพชรไชยไว้กับโลกแล”

ต่อจากนี้มีจดหมายเหตุย่อ บอกเหตุการณ์ตั้งแต่สมัยของพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช สวรรคตปี (จ.ศ. ๑๐๕๗) พ.ศ. ๒๒๓๘ เป็นต้นมา จนถึง (จ.ศ. ๑๒๐๙) พ.ศ. ๒๓๙๐ ซึ่งในปีนี้ว่า ไทย ลาว ญวฯ ขึ้นไปตีเมืองพวนได้อาณาเมืองพวนไปอยู่บางกอก ดังนี้

หนังสือขุนบรมทั้ง ๕ ฉบับ แต่ละฉบับก็มีเนื้อแตกต่างกันออกไป ตามแต่ข้อมูลผู้แต่ง

ขุนบรมเริ่มตั้งแต่ ได้กล่าวถึงพระยาแกนคือ ท้าวสักกะเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในสวรรคมีเทพธิดา ปิสาเป็นนางธรรณี นางเมขลาเป็นผู้ตรวจตราชาวโลกว่าใครทำบุญทำบาปเพื่อรายงานต่อท้าวจตุโลกบาล คนทำบุญได้ขึ้นสวรรค สมัยนั้นพระโพธิสัตว์เกิดเป็นมหาพรหม มีอาณาเขตปกครอง ๘๔,๐๐๐ เมือง มอบหมายให้ประเมศวรประจำอยู่ที่ทิศตะวันออก (บุงรพา) มโนสิทธิ์ประจำทิศเหนือ พระนารายณ์ประจำทิศตะวันตก (ปัจฉิม) และเสนาสิทธิ์ประจำทิศใต้ ทำหน้าที่เป็นอาจารย์สอนศิลปศาสตร์ในเมืองช็อดักกสิลา ในภัทรกัมปีพระเจ้า ๕ พระองค์คือ ในสมัยพระพุทธเจ้านามว่ากุกุสันทะ เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว ชาวมนุษย์โลกก็ถึงคราวเสื่อมสลายไป พระพรหมจึงมอบหมายให้ท้าวจตุโลกบาล วิษณุกรรม

เทวบุตร นางเมขลาเทพธิดาพร้อมบริวารลงมาเกิดในมนุษย์โลกเรียกว่าอุปปาติกะ (เกิดผุดขึ้น) เพราะมิได้บังเกิดจากท้องใคร ให้ปกครองแผ่นดินโดยธรรม

ต่อมาในสมัยพระพุทธเจ้านามว่าโกนาคมมณะ เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว มนุษย์โลกก็กลับเข้าสู่กาลเสื่อมสลายเหมือนเดิม พระพรหมก็ส่งเทวดาลงมาอยู่ในเมืองมนุษย์โลกอีก จนถึงยุคของพระพุทธเจ้านามว่ากัสสปะ เมื่อพระองค์นิพพานแล้ว มนุษย์โลกก็ถึงกาลเสื่อมสลายอีก เช่นเคย เป็นยุคคนดีหมดสิ้นเหลือแต่คนเลว ไม่มีศีลธรรม ยุคศาสนาหมด ผีร้ายเข้าครองเมือง โดยมีนางยักษ์นามว่ากังลี ครองเมืองศรีสัตตตะนาค ได้กำเนิดบุตรตรีนามว่า ปากกว้าง และนางผีเสื้อ นามว่า นันทะเทวี

กล่าวถึงฤๅษีสองพี่น้อง กระทำการปักเขตเมืองตั้งแต่หลักเมืองไว้ ๔ ทิศเช่นกับสวรรคชั้นดาวดึงส์และก้อนกายฟ้าด้วยหิน จากนั้นก็นำน้ำจากแม่น้ำอโนมาทำน้ำมนต์รดเสาหลักเมืองทั้ง ๔ แล้วนำน้ำมนต์ส่วนที่เหลือไปเก็บไว้ในถ้ำ อธิษฐานจิตให้คนผู้มีบุญเท่านั้นมานำน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ไปรดหลักเมืองจึงจะสามารถครอบครองเมืองได้ จากนั้นฤๅษีจึงเรียกพระยานาค ๑๔ ตนมาชุมนุมที่ก้อนกายฟ้า แล้วสั่งสอนให้อยู่ในศีลธรรม สั่งให้นาคหมุนเวียนขึ้นมารักษาเมืองทุก ๆ ๔ เดือน จากนั้นฤๅษีก็เรียกหมู่เทวดา ผีเมืองมาให้รักษาเมือง แล้วตั้งชื่อเมืองว่า เมืองล้านช้าง ตั้งแต่บัดนั้นสืบมา

ต่อมาฤๅษีผู้พี่ได้ไปพบท้าวสักกะ (พระอินทร์) บนสวรรคให้ส่งเทวบุตรผู้มีบุญลงมาเกิดใน

มนุษยโลกเพื่อปกครองบ้านเมือง พระอินทร์ จึงเลือกให้พระโอรสคือขุนบรมลงมาเกิดใน มนุษยโลก มีธิดาของแถนแตงนามว่าแก้วมพะรา เป็นเทวีฝ่ายขวา และธิดาของแถนสั่งนามว่านาง ออกแคงเป็นเทวีฝ่ายซ้าย พร้อมกับมอบอาวุธและ ช้างมงคล ให้พร้อมทุกอย่างแล้วให้ลงมาเกิดที่ มนุษยโลกในวันอาทิตย์ ปีชวด

พระยาแถนได้บอกเขตแดนเมือง ๖ หัว เมือง คือ เมืองแกว อยู่ทางทิศตะวันออก เมือง ฮ่ออยู่ทางทิศเหนือ เมืองญวนอยู่ทางทิศตะวันตก เมืองศรีอยุธยาอยู่ทางทิศใต้ เมืองพวนและเมือง คำเกิด เพื่อให้ขุนบรมมอบหมายให้บุตรไปครอบ ครองต่อไป

ขุนบรมเมื่อลงมาอยู่เมืองมนุษยโลกแล้ว ได้ปกครองบ้านเมืองโดยธรรม เวลาผ่านไปได้ ๒ ปี ได้มีบุตรจำนวน ๗ คน เกิดจากเทวียมพะรา ๔ คน คือ ขุนลอ ยี่ผาล้าน จุสง และจ้าวอินทร์ เกิดจากเทวีกแคง ๓ คน คือ ไสพงค์ ลกกกลม และเจ็ดเจื่อง เมื่อปกครองบ้านเมืองไปได้ ๔ ปี สมบัติที่ได้มาจากสวรรค์หมดลงไม่พอใช้ และเกิด ความเดือดร้อนด้วยมีเครื่องเขากาดและน้ำเต้าปุง ๒ ลูกขึ้นกลางเมือง ทำให้แสงตะวันสาดไปไม่ ถึงพื้นเมืองเกิดความหนาวเย็นไปทั้งเมือง จึงส่ง คนไปขอคำแนะนำจากพระยาแถน พระยาแถน แนะนำให้ตัดเขากาดและเจาะลูกน้ำเต้าปุง ขุน บรมให้ทำตามนั้นปรากฏว่ามีสรรพสัตว์หลังไหล ออกมาจากน้ำเต้าลูกแรก พร้อมทรัพย์สมบัติ หลังไหลออกมาจากน้ำเต้าลูกที่สอง เพราะผู้คน ได้ออกมาจากน้ำเต้า(ลาพู) จึงถูกเรียกว่า ลาว

เมื่อตัดเครื่องเขากาดแล้วมนุษย์และ เทวดาก็ติดต่อกันไม่ได้ตั้งแต่บัดนั้น เครื่องน้ำเต้า ก็กลายเป็นหิน คนที่เกิดจากลูกน้ำเต้าปุงเป็นต้น ตระกูลไทเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ ต่อมาให้มีแนวปฏิบัติ เป็นจารีตประเพณี “ชะล่า” สำหรับชาวบ้าน

ต่อจากนั้น ขุนบรมตั้งกฎหมายตรา ระเบียบการบริหารบ้านเมืองเสร็จแล้วหาภรรยา ให้กับบุตรทั้ง ๗ คนดังนี้

๑. ขุนลอ อภิเษกกับนางเอื้อย ได้เป็นเจ้า ผู้ครองเมืองล้านช้างหรือชัว,ขวา ในเวลาต่อมา
 ๒. ยี่ผาล้าน อภิเษกกับนางแอด ได้เป็น เจ้าผู้ครองเมืองฮ่อหรือประโค, หนองแส ในเวลา ต่อมา
 ๓. จุสง อภิเษกกับนางอุรัสสา ได้เป็น เจ้าครองเมืองแกวหรือพะกั้นหลวง ในเวลาต่อมา
 ๔. จ้าวอินทร์ อภิเษกกับนางไ้อ ได้เป็น เจ้าครองเมืองอโยธยาหรือคำเกิด, ยวน ในเวลา ต่อมา
 ๕. ไสพงค์ อภิเษกกับนางอาบสร้อย ได้เป็นเจ้าผู้ครองเมืองยวนหรือหงสาเชียงใหม่ ในเวลาต่อมา
 ๖. ลกกกลม (ไม่ปรากฏชื่อภรรยา) ได้เป็น เจ้าผู้ครองเมืองคำเกิด ในเวลาต่อมา
 ๗. เจ็ดเจื่อง อภิเษกกับนางสุน ได้เป็นเจ้า ผู้ครองเมืองยวนตะวันออก หรือเมืองพวนใน เวลาต่อมา
- และได้มอบคนที่รักใคร่ให้ไปเป็นข้าทาส บริวารใกล้ชิดคนที่มีคาถาอาคมเป็นทหาร คนที่รู้ ฮีตครอง ประเพณีเป็นพราหมณ์บุโรหิต ทำพิธี อภิเษกบุตรทั้ง ๗ คนขึ้นครองเมืองแล้วให้โอวาท

เสร็จแล้วให้อิวาทเกี่ยวกับหลักการแบ่งสมบัติ
ออกเป็น ๗ ส่วนคือ

๑. ส่วนตน
๒. ไว้บริโภคน
๓. ให้ทาสบริวาร
๔. ถวายเป็นทาน
๕. ให้อำมาตย์เสนา
๖. ใช้รับแขกราชทูต
๗. บริจาคคนยากจนทั่วไป

เมื่อนั้นขุนบรมสร้าง

สองขวบเข้า
กับดอมนางยอดแก้ว
ใส่ชื่อว่าขุนลอ
แต่นั้นเทวีแก้ว
เจ้าก็มีลูกแก้ว
บิดาพร้อม
ใส่ชื่อว่ายี่ผาล้าน
เจ้าผัดได้ยอดแก้ว
กับดอมนางยมพะรา
ถัดนั้นสาวสวรรค์แก้ว
ใส่ชื่อว่าใสพงศ์เจ้า
ถัดจากนั้นจ้าวอินทร์น้อย
เกิดดอมยมพะรา
อันว่าบุตราแก้ว
สาวสวรรค์งามยิ่งย่อย
ถัดนั้นอกแดงเจ้า
ใส่ชื่อน้อย
แล้วผัดได้แจ่มเจ้า
ดอมยมพะรา

และให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมืองพ็อย่า
ไปรบเมืองน้องให้สืบราชสกุลถึงหลาน ใครรบกัน
ขอให้มิอันเป็นไปภายในหกเดือน เช่น ขอให้ปลุก
ต้นไม้ไม่เกิด ให้ฟ้าผ่าตาย ให้เสียกิน ให้เงือกกิน
เป็นต้น เวลาผ่านไปขุนลอได้เรียกเจ็ดเจ็องมาปัก
เขตแดนกัน เขตแดนนี้ใช้มาจนถึง ๘๔๒ ปี จึง
มีการปักเขตแดนกันใหม่ นิทานขุนบรม ดังความ
ในภาษาวรรณกรรมว่า

เสวยเมืองทศราช
เลยได้ลูกชาย
ยมราชพารา
มิชูปงามปานแถม
อกแดงนางนาถ
งามย่อยยิ่งเขียน
ทั้งสองพ่อแม่
ผิวเพียงดั่งคำ
ชื่อว่าจุง
ยอดนางองค์เอื้อย
อกแดงมีลูก
กุมารน้อยหน่อ
องค์ประเสริฐพงศ์กษัตริย์
ยอดเทวีเค้า
กุมารน้อยหน่อ
มีเจ็ดแท้ท้อกัน
กษัตริมีลูก
กุมารนั้นลูกกลม
เจ็ดเจ็องพงศ์กษัตริย์
ยอดเทวีเค้า

อันว่าบุตราแก้ว
 เจ็ดหนุ่มหน้า
 ผิวอ่อนหน้า
 เงินเลี้ยงลง
 เฟิงแพงสร้อย
 คอเคี่ยมคิ้ว
 สอยวอยหน้า
 เป็นที่หลังล่าเยี่ยม
 พ่อก็คิดอ่าวอ้างแล้ว
 สมภารสูง
 อักยิ่งเพียง
 อยู่สบายสุข
 บ่มีเคืองคำฮ้อน
 โภยภัยสัง
 แต่ฝัดลงมาสร้าง
 แก้วขบเข้า

กุมารน้อยหน่อ
 ตะการเพียงเก็งกัน
 งามสิ้นอินทร์เขียน
 หล่อผิวผางย้อย
 โฉมงามมณีโชติ
 คอยไว้บาดทรวง
 พระจันทร์เพ็งใสสอง
 คอยเจ้าบ่อิมตา
 เป็นยอดลำชาย แท้แห
 รูปกะงามปานแถม
 เสมอหน่วยตาตน
 ชื่นชมดอมแก้ว
 จักสิ่งโรคา
 ก็บ่มีมาต้อง
 ชมพูนครราช
 บ่มีฮ้อนอยู่สบาย

ขุนบรมตั้งกฎหมายตราระเบียบบริหารบ้านเมือง

การตั้งกฎหมายหรือการตราระเบียบบริหารบ้านเมืองของขุนบรมนั้น เป็นแบบแผนการปกครองในอดีตของพระมหากษัตริย์ ถือว่าเป็นความฉลาดของพระมหากษัตริย์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ยึดถือปฏิบัติและถือว่าเป็นหลักรัฐศาสตร์ในการปกครอง ดังนี้

๑. ขุนธรรมวิธรรมราชเมือง เป็นมิ่งแสนดูแลขุนศึกนายกองและไพร่พล

๒. ขุนแกน เป็นหมื่นหลวงกลาง ดูแลแขกบ้านแขกเมืองผู้มาเข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์

๓. ขุนสาร เป็นผู้ดูแลไพร่พลฝ่ายขวา

๔. ขุนพี เป็นผู้ดูแลไพร่พลฝ่ายซ้ายและขบวนแห่พระราชพิธี

๕. ขุนบาล เป็นผู้ดูแลหนังสือหรือพระราชสารและเอกสารต่าง ๆ ของพระมหากษัตริย์

๖. ขุนอูด เป็นผู้ดูแลพระราชวังหลังดูแลฮิตครองและการปฏิบัติตามประเพณีไม่ให้ผิดกฎระเบียบที่ขุนบรมได้แต่งตั้งไว้ให้ได้ปรากฏในวรรณกรรมดังต่อไปนี้

แต่นั้นขุนบรมเจ้า

เสวยราชสร้าง

เจ้าจึงตั้งระบบไว้

แล้วจึงสอนเสนา

เพื่อให้อาฮักเจ้า

บให้บาทพิน

ขุนธรรมวิธรรมราชเมือง

รักษาคนเค็ก

ขุนแกนให้

ให้รักษาฝูง

ขุนสารให้แต่งตั้ง

ขุนพิถือพลแพน

ขุนบาลผู้ฉลาดอยู่

ให้อยู่ราชวังตัด

ขุนอุตให้แต่งตั้ง

ตัดแต่งครองคำผิด

พิจารณาให้เจ้า

บให้ห้วนไหวม้าง

ทุกคำเข้า

ครองไต่ดี

เมื่อนั้นเจ้าจึงคิดอำฮัก

ก็ไปมีสาวสนม

เจ้าจึงมาเลิกเล่น

ก็ปมีคนสม

ผิวดำดำน

ทั้งเล่าปากตำตั้ง

เจ้าจึงมาเลิกเล่น

มีผิวผาง

เจ็ดนางได้

งามชะล้าย

กษัตราตนประเสริฐ

เมืองบ้านสูงเฮือง

ขึ้นสู่อำญา

ใส่ไปเป็นถ่าน

ราชาภูวนาถ

จอมเจ้าพระยอดเมือง

ให้เป็นมิ่งแสน

ไพรไทยทั้งค่าย

เป็นหมื่นหลวงกลาง

แยกคนมาเฝ้า

ถือไพร่หนขวา

แห่แหนกายซ้าย

ราชศาสตร์พิมพ์ครอง

แต่งคำควรแล้ว

ราชวังอยู่ภายหลัง

พระทัยขุนข้า

ครองคำตัดแต่ง

ดูม้างแมนครอง

เข้าเฝ้าบาทบัวศรี

แต่งแปลงต่างเจ้า

หาอ่อนทั้งเจ็ด

ผู้เป็นเมียเค้า

ฝูงออกฮูกซี

ลูกตนพอเสี้ยว

เผยวรรณหน้ากำ

เป็นน่ายากหัว

ฮูลิวสมวัย

เสน่ห์ดิงามล้วน

สมพระองค์น้องพี่

สามฟ้าเก็งกัน

อระทวยเนื้อ	คิ้วก่ององค์สนิท
เกษาเขียว	แข็งนิลในฟ้า
ยามเมื่อเชือดซ้าย	ไหลเหลือดคอยคม
บ่หอนเป็นสาธารณ์	เพศเฉลาสมบ้า
ผิวผ่องหน้า	นวลงามปานเขียน
สองฝ่ายแก้ม	นวลละอองใสสอง
เป็นที่หลิงล้ำเยี่ยม	ปานแก้วหน่วยดี
ยามเมื่อนารีแย้ม	นวลศรีไหลเหลือด
ควรแก่เจ็ดแก่นแก้ว	ขมน้องนาถแพง
ผู้หนึ่งชื่อว่านางนาถเอื้อย	สมสิ่งสาวสวรรค์
ให้แก่ขุนลอชม	ประกอบสมสองแก้ว
ผู้หนึ่งชื่อว่านางแอดน้อย	เพียงสิ่งสาวสวรรค์
ให้แก่บุตรตราตน	ยี่เมืองผาล้าน
ผู้หนึ่งชื่อว่าอูร์สสาสร้อย	สมสิ่งนางสวรรค์
ให้แก่จูงสง	แนบนอนชมซ้อน
นางอาบสร้อย	สมสิ่งสาวสวรรค์
ให้แก่ลูกพระเจ้าใส	พงศ์น้อยหน่อเมือง
นางไอให้เป็นเมีย	จัวอินทร์แพงมาศ
ผู้หนึ่งชื่อว่านางลุนให้	เป็นเมียเจ็ดเจือง
สองแจ่มเจ้า	งามย้อยยั้งเขียน
ก็แต่งตั้ง	อามาตย์มนตรี
ให้แก่เจ็ดกุมาร	ลูกพระองค์มีน้อย
ฝูงฮักควรเป็นข้า	อาสาหัตถบาท
ให้เขามาอยู่ใกล้	ตินเจ้าป่าลือ
ฝูงแก่นกล้า	จบเพทมนต์ดก
ให้ถือพลตนศึก	ป่าลือกายหน้า
ฝูงหมู่เชื้อฮู้	ฮิตแห่งครองเมือง
ให้เขามาเอาการ	แต่งตนเป็นเจ้า
ฝูงจักเป็นไพร่น้อย	แหนแห่ภูบาล ก็ดี
บิดาเป็นคู่	คู่คนตงถ้วน

ขุนบรมอบรมสั่งสอนบุตรทั้งเจ็ดและชาวเมือง

 คันทว่าแจกไพรพร้อม

ให้แก่บุตรราตน

พระเจ้าจึงให้ฝูงฉลาตอยู่

มีทั้งทัณฑ์จอบจับ

 ตัวเคราะห์ได้

ราศีสม

เจ้าจึงหันเอาแก้ว

กับทั้งลูกสะไภ้

 ทั้งอำมาตย์พร้อม

มามวลกลับ

แต่นั้น สะพรั่งพร้อม

ขุสิกรนบ

 เสนาพร้อม

พระก็ชมชื่นหน้า

บัดนี้เฮาจักแปลงเมืองให้

ปลุกอ่อนน้อย

 โดยตั้งพระพ่อเจ้า

มีคำสอน

เฮาจักอภิเษก

เมื่อนั้นเสนาฟัง

 เจ้าก็เอาน้ำเต้าแก้ว

เอากุมาร

กับทั้งลูกสะไภ้

เอามามวลคู่

 เจ้าจึงทวยเอาได้

หุดให้ศรีแจ่มเจ้า

พระเจ้าจึงให้

คือตั้งอินทร์ถวยพร

 ฟังเยอบุตรราชแก้ว

พ่อจัดเวนวางเมือง

ฝูงหมู่เสนา

ชูคนได้ป็นแล้ว

หาโยคยามดี

ฤกษ์เกณฑ์มีพร้อม

ตกเศษมหาอุตม์

ยิงเนาในฟ้า

กุมารน้อยหน่อ

มาพร้อมพรั่างกัน

ฝูงหมู่เสนา

คู่ชูคนทั้งค้าย

น้อยหน่อทั้งเจ็ด

พ่อตนประนมนิ้ว

บังบนทูลบาท

จาต้านชูคน

อยู่วงเอื้องสูง

เสวยสร้างสีบเมือง

ฟ้าคินแถบหลวง

สั่งเอาให้มาสร้าง

ให้เป็นยอดชม

ชูคนประนมนิ้ว

มาใส่ไตรคำ

ชูคนมาใกล้

นางนาถเจ็ดสาว

ชุนางนำท้าว

คัณฑ์สรงไสรด

บาท้าวทุกพระองค์

พระโอวาทคำสอน

แก่รัสสีปางนั้น

น้อยหน่อทั้งเจ็ด พ่อเอี้ย

แจกไปเป็นเจ้า

ยามพ่อลงมาสร้าง
 แถนซี่สอนสั่งไว้
 พ่อจกให้ลูกแก้ว
 เป็นเอกท้าว
 ยามโตสู้เจ้าได้
 ให้มีใจแผ่กว้าง
 อย่าได้ทำใจฮ้าย
 เบียดไพร่น้อย
 อันหนึ่งอย่าได้ทำใจสั้น
 เมืองจิงกว้าง
 อันหนึ่งอย่าได้ตีผู้ฮ้อย
 ขันตือด
 อย่าได้อ้างดาบกล้า
 อย่าได้ตามใจตน
 ให้คอยคิดหาโทษ
 กระทำตามกรรม
 อันหนึ่งให้รักษานางหนุ่ม
 จงให้มีไมตรี
 แม่นว่าหญิงไพร่น้อย
 อย่าได้มีใจเบียดเบียน
 อันว่าเป็นหญิงนี้
 เขาย่อมฮ้าย
 อันนี้บิดาเจ้า
 สอนพ่อไว้
 อันว่าปฐุมกับป่ตั้ง
 ก็จ้งแพร่ออกสั้น
 อันว่าพระกษัตริย์เจ้า
 อายุบ่มั่น
 พึงเยอราชบุตรเจ้า
 แถนหากสั่งพ่อไว้
 อันว่าไฟผู้สร้าง
 นำเอาคำสอนพ่อไป

ชมพู่ที่ประเทศ เหาณี
 ยามนั้นเมื่อมา
 ไปสร้างอยู่แปลง
 ตรงสร้างสืบเมือง พ่อแห้ว
 เป็นพระยาเสวยราช ดั่งนั้น
 หอมสร้อยไพรพล พ่อเนอ
 โมโหกริ้วโกรธ
 เขานั้นบ่หุม พ่อแห้ว
 เขาผายเยื่อนไผด เขาเนอ
 ยู่ได้ส่วยไฮ
 ใส่พาบครองธรรม นั้นเนอ
 โทษเขาขุนข้า
 จาฆ่าท่านผู้ใด นั้นเนอ
 อ่าวกระทำครองร้าย
 คุณไณอันมาก จจริงตาย
 เมื่อพิจารณาเจเนแจ้ง
 หน้าผุงหมู่สาวสนม
 แก่เขาผุงนั้น
 ลูกแห่งชาวเมือง กิติ
 ผู้หญิงใจน้อย
 มีใจอันอ่อน พ่อแห้ว
 กลัวเจ้าแผ่นดิน
 แถนหลวงฟ้าคีน
 ยามนั้นเมื่อมา ลูกเอี้ย
 มีหญิงเป็นก่อน
 หลายต้อมต้อมแถม
 องค์ได้บังเบียด หญิงนั้น
 เมืองบ้านหม่นหมอง
 ทั้งหลายจำจื่อ เอาเนอ
 สันนี้เที่ยงจริง พ่อแห้ว
 เสวยราชเมืองใต้ กิติ
 อย่าสุไลสิมแท้

ขุนบรมแบ่งอาณาเขตให้รับผิตชอบตามสัดส่วน

เมื่อพระบาทเจ้า
 บอกแก่ขุนสารเขียน
 อันว่าบุพเพกตาให้
 อันว่าหตุลุกแก้ว
 อันว่าขุนลอเจ้า
 ให้นั่งเมืองล้านช้าง
 ที่นั่นรัสสีเจ้า
 หมายบอกไว้
 อันว่าเมืองขบหอ
 ให้แก่สมภารพระ
 อันว่าภูสารท้าว
 ให้ไปกินเมืองแก้ว
 อันว่าอ้อยฮ้อยหน้า
 ให้ไปกินเมืองยวน
 อันว่าจ้าวอินทร์น้อย
 พระให้ไปกินเมืองกรุงศรีอยุธยา
 อันว่าบัวระพาก้า
 พระให้เจ็ดเจืองเจ้า
 อันว่าลูกกลมแก้ว
 คำเกิดให้
 ราชาเจ้า
 ปลุกลูกแก้ว
 พระก็ตามครองเจ้า
 โดยอาชญาเจ้า
 เมื่อนั้นพระบาทเจ้า
 พึงเยอบุตราเอี้ย
 อันว่าเป็นคนนี้
 บุญสงให้
 จำศีลให้
 ไผอย่าจึงกว้าง

ทั้งราชมารดา
 หลาบคำปลงไว้
 ขุนบรมองค์ประเสริฐ
 ปันให้แผ่นดิน
 กุมารตณพี
 เป็นเจ้าแผ่นดิน
 ทั้งสองน้องพี
 เมื่อต้านพ่อแทน
 เลาะแต่หนองแส
 ยี่เมืองผาล้าน
 นามหน่อจุง
 โยชน์ยาวกายพูน
 น้อยอ่อนใสพงศ์
 อยู่กะเสิมเป็นเจ้า
 พระราชบุตรา นั้นนา
 อยู่เสวยเป็นเจ้า
 เมืองยวนตะวันออก
 เสวยสร้างสืบเมือง ภายพูน
 กุมารแมนหล่อ
 บาท้าวอยู่เสวย
 ขุนบรมองค์ประเสริฐ
 เป็นเจ้าแผ่นดิน
 แทนหลวงฟ้าคั่น
 ปมิให้หล่าคำ
 ข้าสั่งสอนไป
 ชุคนให้จำมั่น
 มีศีลอย่าประมาท พ่อเนอ
 โฉมเจ้าจึงงาม พ่อแห้ว
 บรรบารเสมอแวน
 ขวงแท้เพื่อศีล

อันว่าศิลปินนี้
 เทวดาเกิดกำ
 ฟังเยอลูกหน่อแก้ว
 ครองราชา
 อันว่าสมบัติเจ้าพี่น้อง
 สวณหนึ่งให้เอาไว้
 เพื่อให้เป็นประโยชน์ไว้
 หลอนว่าเป็นโภยภัย
 สวณหนึ่งไว้
 อย่าให้เป็นสาธารณ
 สวณหนึ่งแจกแบ่งให้
 ให้เขาทีคำสุข
 กับทั้งฝูงช้อยข้า
 ราชทานปลง
 สวณหนึ่งเททานให้
 ฌีบมีดั่งนั้น
 หรือผู้มีศีลธรรม
 ศิลทำเป็นที่ตั้ง
 สวณหนึ่งควรแจกให้
 ฝูงอาสา
 สวณหนึ่งไว้ด่อนแขก
 เพื่อให้เป็นราชทานฝูง
 คั่นว่ามาถวยท้าว
 ควรขึ้นให้
 สวณหนึ่งไว้
 คั่นว่าเฮาบ่เลี้ยง
 บุตราภูทั้งเจ็ด
 ให้มีใจแผ่กว้าง
 ให้ตกแตงนายเมืองเมื่อถึงกัน
 พ่อจ๊กอธิษฐานไว้

นำตัวทุกเมื่อ พ่อแห้ว
 เมืองฟ้าก็เพื่อศิลปิน
 อันว่าเกิดกับอก พ่อเอี้ย
 จื่อจำเอาไว้
 ให้บันเป็นเจ็ดสวณ
 เยี้ยแก้วแห่งตน
 ฌนอมราชบุรี
 เกิดมาภายหน้า
 บริโภคกับตน
 ทานลือทั้งค่าย
 นางนาถสาวสนม
 เพิ่งบุญบาท้าว
 ใช่วางตีนมือ
 แก่เขาตามได้
 สั้งโฆตนประเสริฐ
 ควรให้แก่รัสสี
 ค่าคุณควรย่อง
 ควรเจ้าสิทอดทาน
 อำมาตย์เสนา
 แต่งตนต่างเจ้า
 ฝูงราชทูตา
 หมู่เมืองมาเฝ้า
 ราชากูวนาถ
 ของแท้แก่เขา
 ทานแก่คนจน
 มรมิ่งตายไป เมื่อใด
 พ่อเดียวกันแท้
 ผายเพื่อถึงกัน พ่อเนอ
 อย่างวางคำตำนาน
 ตามบุญเสี่ยงเสี่ยง

ลูกแก่นแก้ว
 บุญไฟมีหลายแท้
 หากจักได้ที่กว้าง
 อันว่าบุญไฟน้อย
 หากจักได้เมืองแคบน้อย
 พ่อก็ปูนเมืองให้
 ให้แก่เจ้าพี่น้องยุชอบแท้
 เมืองไฟไว้
 ตามฮีตเฒ่า
 เมืองไฟให้
 อย่าพาพลแพน
 เวรจักถึงต่อหน้า
 เขียวจักเสียชัยตัว
 เมืองไฟผู้สร้าง
 ให้หมันมีคำแพง
 โพร่พิตกเมืองน้อง
 โพร่น้องตกเมืองอ้าย
 แมนว่าฝูงโพร่น้อย
 บ่ควรไปขันอาสา
 เมืองไฟเป็นโรคอ้าย
 อย่าได้ไลกันเสีย
 อย่างไม่เกาะแกะถ้อย
 ผิดอย่าได้หมายเทคร้ว
 แมนว่าคิดแต่หือระทัยห้อง
 อย่าได้ฟังคำผวน
 อย่าได้ไลภที่ตั้ง
 อย่าได้อ้างดาบกล้า
 ลูกให้สืบลูกไว้
 ลำดับถึง
 ให้ประกอบด้วย

กุมารน้อยคู่ชูคน
 สมภารเพ็งมาก
 ขวงแท้เที่ยงจริง
 สมภารไปแก่ สันนั้น
 ตามฐานแห่งบุญ นั้นแล้ว
 กุมารยูแต่ง พ่อแล้ว
 อย่าได้ข่มกัน พ่อเนอ
 เมืองมันอย่าหลงหล่า
 บูชาณตั้งแต่งมา
 เป็นใหญ่สมศักดิ์
 รบเรวเมืองน้อง
 ฉิบหารแท้เที่ยงจริง พ่อแล้ว
 เมื่อลุนกายหน้า
 เสวยราชทรงธรรม
 ข่าวสารถึงอ้าย
 ให้ฟ้าวส่งคืนมา
 คืนให้แก่กัน
 ช้อยโพร่ในเมือง กิติ
 ต่างเมืองมาอ้าง
 ให้ช้อยกันปอง ชอบตาย
 โอดปุ่นไปซ้ำ
 คำแพตผวนกัน
 ยาดชิงเมืองบ้าน
 ให้ค้อยบรรเทา แท้ตาย
 โพร่เมืองมาไหว
 เกณฑ์เอางางวด นั้นเนอ
 เรวฆ่าข่มเหง
 เท้าชั่วหลานเหลน พ่อเนอ
 ถ้ายกลายเมือหน้า
 ครองราชย์ไมตรี นั้นเนอ

ให้มันแถมคำแพง

ตราบต่อเท่า

ไผ่ผู้ตามคำเฮา

อันว่าลูกแก่นแก้ว

หลานสืบหลาน

จงให้ยีนยาวมัน

ฮ้อยเอ็ดเมืองท่อนท้าว

ไผ่ผู้โลภากัน

จำท่านให้

ยังเล่าโลภาด้วย

ก็ให้มันตายจากเจ้า

อันหนึ่งอย่างกะทำฮ้าย

รบต่อข้าง

ให้ท่านถึงที่ฮ้าย

หกเดือนมัน

แมนว่ามันปลุกไม้

คำตายถึง

มันแหงนหน้า

ไปป่าไม้

คั้นว่าทางน้ำ

ให้เงือกใหญ่ฆ่า

บาปหมื่นชั้น

หกเดือนวัน

แมนว่ามีของค้ำ

ให้ตกต่ำต้อย

ไผ่ผู้ข่มด้วย

กลายคำสอน

ตราบต่อเท่า

สืบไปถึง

ให้มันวิบากฮ้าย

อย่าโลสิมเชื้อ

ถึงฮอดมหากัป

สั่งสอนสันนี้

เมื่อเช่นหลานเหลน กิติ

ต่อมาภาซ้อย

เสวยเมืองยูแต่ง

มาน้อมส่วยไฮ

ตันทามักมาก

มาน้อมส่วยตน

โวหารhengข่ม เอานั้น

มรเมี้ยนก่อนกรรม

ตัวเอาซ้อยไพร่

ชนเข้ายาดเมือง

วิบากฉิบหาย

อย่ายีนยาวมัน

อย่าให้ป่งเป็นใบ

เที่ยวพลันจนใกล้

เมื่อบนให้ฟ้าผ่า นั้นเนอ

ให้เสือเขี้ยวดาบกิน

ชลธิเที่ยวท่อง กิติ

มันแท้เที่ยงจริง

ถึงช่วยาวฮี

อย่ายีนยาวมัน

เต็มสำเภารั้งศอก กิติ

เสียซ้ำชั่ววาย

สิมโลกตันทา

พ่อพระองค์ป็นให้

ถึงเช่นหลานเหลน

ถ่ายกลายเมื่อหน้า

ครองถ้อยถึงถอง

ให้มันดับวายเป็น
 อันหนึ่งพระยาตนชี้ฮ้าย
 ให้โจรไปเทคร้ว
 อันหนึ่งให้มันถึงที่ฮ้าย
 ดับคร้วเขื่อน
 อันหนึ่งพยาธิฮ้าย
 ให้เกิดเป็นในตัว
 โภยภัยฮ้าย
 ให้เป็นทุกข์ขมอดฮ้าย
 มันกระทำอันใดแท้
 ดับชั่วช้า
 แม่นว่าตายไปแท้
 พระเจ้าเกิดมามากล้น
 พระบอกไว้
 ราชาพระจงปลง
 เมื่อนั้นเจ็ดแจ่มเจ้า
 พากันฟังคำสอน
 ที่นั้นขุนบรมเจ้า
 ยังอยู่สร้าง
 พระกัณฐะมิ่งเมียน
 ไปตามกรรม
 กับทั้งสองแจ่มเจ้า
 ก็ลวดมรณาไป
 พอแต่หมดเสียงแล้ว
 ราชบุตรเจ้า
 เลิกซากเมียนองค์
 บรรบารแล้ว
 ลดชั่วเมียน
 บัดนี้พระมหากษัตริย์เจ้า
 เมื่อสุฟ้า

ขมอดมันถึงช้า
 แม่นว่าอยู่บ้านเมืองมิ่งชมเมียบ กิติ
 จุดเผาเมืองบ้าน
 เคิกเกิดเทคร้ว
 ลูกเมียมมันช้า
 เอื้อยเปื่อยกุฎฐัง กิติ
 แห่งมันจริงแท้
 สิบประการถึงถึก มันเนอ
 ถือกกระเบื้องค้ำขอ
 อย่าให้เป็นจักสิ่ง
 เสียแท้เที่ยงจริง
 ให้ตกหม้ออเวจจมอยู่
 อย่าให้มันเยียมผ่อเห็น
 ให้เจ้าจื่อคำสอน
 โทษความสะบดน้ำ
 ยอใส่บนหัว
 พ่อจำเอาไว้
 ลือเกียรติกิงโลก
 เมืองบ้านบ่มา
 ลดชั่วเมื่อมวล
 แห่งตนกายฟ้า
 นางนาถเทวี
 บ่ยังเหลือค่าง
 เมื่อฟ้าพรำกัน
 ทั้งเจ็ดองค์ประเสริฐ
 กษัตริย์เจ้าทุกพระ
 ขุนบรมตนพ่อ
 เมื่อฟ้าสูอินทร์
 ทั้งสามพ่อแม่
 นครแก้วที่สถาน

ยังแต่เฮาลูกเต้า
 ทำการงาน
 บัดนี้เฮาจักปญญาณไว้
 เฮาถ้าไปอยู่สร้าง
 โดยตั้งพระพ่อให้
 เมืองโผมี
 ท่อว่าให้ประกอบด้วย
 มีบรรพกาลผ่านเมือง
 ตามครองเชื้อ
 โดยตั้งพระพ่อเจ้า
 คั้นว่าให้ปญญาณแล้ว
 พระพี่น้อง

ผู้ที่อยู่ภายหลัง
 ยากกะใจเฮาแล้ว
 ในวันอันชอบ
 เมืองบ้านแห่งเฮา ชอบแล้ว
 ทานแก่ฝูงเฮา
 ค่อยทำเพียรสร้าง
 คำราชไมตรี
 สงกันเที่ยวใช้
 ประเพณีอย่าให้ขาด
 ลำบดน้ำให้แก่เฮา
 บรรบวรทุกสิ่ง
 เลยจาด้านต่อกัน

สรุป

จากการเขียนบทความเรื่องรัฐศาสตร์ ในวรรณกรรมท้องถิ่นนั้น ผู้เขียนพยายามที่จะนำเสนอความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการปกครองเบื้องต้นและความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นที่จะสื่อความหมายให้เข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มนุษย์อาศัยอยู่ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา และผู้เขียนได้ยกตัวอย่างวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่อง” ขุนบูรม” ซึ่งถือว่าเป็นตำนานทางประวัติศาสตร์ของชนชาติลาว เมื่อศึกษาวรรณกรรมแล้วทำให้ได้เห็นอิทธิพลของวรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องที่มีความเชื่อเกี่ยวกับพระยาแถน (พระอินทร์) เป็นผู้ให้กำเนิดมนุษย์รับผิดชอบดูแลความสุขความทุกข์ของมนุษย์ผสมผสานกับความเชื่อทาง

พระพุทธศาสนา ตลอดจนหลักรัฐศาสตร์ในการปกครองที่ปรากฏในวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นการแบ่งเขตการปกครองให้ลูกทั้ง ๗ ได้ปกครองอย่างเสมอภาค และการตั้งกฎระเบียบการบริหารบ้านเมืองให้แก่บุตรแล้วยังอบรมให้บุตรรู้จักแบ่งทรัพย์สินสมบัติที่มีอยู่ออกเป็น ๗ ส่วน เช่น ส่วนตน ไว้บริโภคน ให้ทาสบริวาร ถวายเป็นทาน ให้อำมาตย์เสนา ใช้รับแขกราชทูต บริจาคคนยากจนทั่วไป และให้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมืองพี่อย่าไปรบเมืองน้องให้สืบราชสกุลถึงหลาน ใครรบกันขอให้มีอันเป็นไปภายในหกเดือน เช่น ขอให้ปลุกต้นไม้ไม่เกิด ให้ฟ้าผ่าตาย ให้เสียกิน ให้เงือกกิน เป็นต้น สิ่งต่างเหล่านี้เป็นหลัก รัฐศาสตร์ที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมที่ทำให้ได้ ความรู้ที่บรรพบุรุษที่พยายามที่จะบรรยายไว้เป็น ลายลักษณ์อักษรและเป็นสิ่งที่อนุชนควรรักษา และสืบทอดต่อไปไม่ให้สูญหาย

เอกสารอ้างอิง

- เกษม อุทยานิน. **รัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2511
- จิระโชค (บรรพต) วีระสัย, ดร. และคณะ. **รัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2543.
- दनัย ไชโยธา. **การเมืองและการปกครองของไทย**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร์.2548.
- บรรพต วีระสัย สุรพล ราชทัณฑ์รักษ์ และบวร ประพฤติดี. **หลักรัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.
- พงศ์ศักดิ์ สังข์พิชญ์. **พื้นฐานความรู้ทางวรรณกรรม**. ใน http://arc.nstru.ac.th/center/pongsak/e_learning/unit1_1.html (๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙)
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ศูนย์อำนวยการวรรณกรรมอีสาน, หจก.โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์,ขอนแก่น ๒๕๕๒.
- ลิขิต อีระเวคิน. **การพัฒนาการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : แพรววิทยา, 2518.
- ลิขิต อีระเวคิน. **วิวัฒนาการเมือง การปกครองไทย**.พิมพ์ครั้งที่ 7, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2542.
- วิชณุ เครืองาม. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ” **เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายมหาชน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2525
- สุขุม นวลสกุล,วิทยา นภาศิริกุลกิจและวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. **การเมืองและการปกครองไทย**.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.2529.
- สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- อานนท์ อภาภิรม. **รัฐศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : ไอเดียสโตร์, 2528.
- Aristotle. **On Man In Univers**, edited with Translation by Louis Popes Loomis. New York : Walter J.